

19067. D.C. J. R.

✓
1-70

VEZHNA
PRATIKA
OD
GOSPODARSTVA,

v' kateri je najti:

KOKU V SAKI HISHNI
GOSPODAR

Svoje hishne rezhí s' nuzam
oberniti, te flabe leta previditi,
tem naprei stojěžhim nadlugam naspro-
ti priti, inu ta perhodni zhas po tih
sedem Planetov bode soditi
mogel.

H' temu je perstavlenu enu tenku
PODVUZHENJE,

Kar od Męsza do Męsza skus zelu
letu per enimu hishvanju je po-
trebnu sturiti.

Vun-danu od ANTONA BRESNIKA,
Beneficiata v' Shavzi.

V' LUBLANI.

Se najdejo per JOAN. FRID, EGERJUR
1789.

PREDGOVOR.

Kir enmo hishnimo Gospodarju je na temu veliku leshozhe, de on ve, ki sa enu vreme perhodni letu bode, namerzh, al merslu, al gorku, al suhu, al mokru? koku dougu Spomlad, koku hitru pak bode Jessen mersla. To se fizar v' Pratikah usaki letu spruti naide, al sa naprei ne. Skus dougu samerkuvaine se je tolkain snaidlu, de usake 7. let, zhe ne vse, toku vender vezhi Tail se je glih snaisflu, to pa bres zvizbla se more tem 7. Planetam perpifati, kateri uselei to ureme skus letu vishajo, inu eden teh Planetou uselej svoje letu spouni, inu temu, katiri sa nim pride, svoje vishajne zhesda. Leteh Planetov je 7. inu leti so poversti postavleni. Ta prvi, inu nar ta vikshi je

- 1 Saturnus.
- 2 Jupiter.
- 3 Mars.
- 4 Sol.
- 5 Venus.
- 6 Mercurius.
- 7 Luna.

Ko-

koker ti Planeti so sdei po versti postauleni, toku tudi da eden temu drugimu ufaku letu svoje vishajne zhes, pa ne ob novem letu, koker te Pratique njih letu sazhno, temezh ta 21. dan tega Mesza Shusza, kader Sonze v' Kosla stopi, satorej Sima ni ta pervi Tal tega Leta, temuzh ta sadni Tal; kader tedej Sonze v' Kosla gręde, tazhafs se Spomlad sazhne, potler pride Letu, Jafen, inu na sadne Sima, katera se v' Grudni na dan S. Tomasha sazhne, inu terpi do 21. tega Shushza tega perhodniga Leta.

Aku ozhes vedet, kaj sa ena Sima je bla v' Letu 1787. v' katerim Letu je VENUS vishar bil, toku te Sime nimash v' temu Letu - temezh v' temu poprejšnimo 1786 Letu iskati, v' katerinu je SOL vishar bil, ravnu toku se tudi od tih drugih Planetov sastopi.

Ozhesh tedej vedeti ureme eniga Leta, toku moresh vedet, kaj sa en Planet v' temu Letu je vishar; H' temu zilu je tudi ena Tabla perloshena, kaj sa en Planet to Letu visha, inu ta Tabla se sazhne od Leta 1787. inu terpi sto Let noter 1887. Let, v' ti Tabli so perversti sapifsani Planeti, kateri vsaki Letu vishajo. Aku pa

ozhesh vediti, kaj sa enu vreme v'temu Letu, al tudi, al bode rodovitnu? al kaj sa enu shitu bode ratalu? al fallilu, toku poglei na Tablo, kaj sa en Planet visha to Letu, inu po tem beri, kaj je per temu Planetu samerkanu, zhe glih vse sa en noht nebođe sadetu, toku gvishnu ta vezhi Tal se bode toku snajdel; Vender Bogu usigamogozhnimu se nesme naprej pifsati, aku on nafs sa volo nashih grehov strafati ozhe, to aku se sgodi, toku se sgodi zhes ta zill tega tem Planetam v'itvarjenu daniga Visharja, kateri koker firmament, inu vse v'itvarjene rezhi, inu Elementi so v'njegovi oblasti.

Vsemi perjatel to vezhno Pratico s' veselam gori, inu nuzei jo h' tvojimu pridu, kir od della tega grunta je tudi veliku nuzniga noter, inu prossi Boga vsigamogozhniga Stvarnika, inu Obdershenika vseh rezhi, de on s' svojim vsigamogozhnim shēgnam nafs vse na dushi, inu na telesu na temu svetu poshegna, inu nebesku krajlestvu dodeli.

Ta Tabla kashe, kaj sa eden
Planet vfaku letu visha.

1787	Venus.		Sept. IV.
1788	Mercurius	1811	Saturnus.
1789	Luna.	1812	Jupiter.
		1813	Mars.
	Sept. I.	1814	Sol
1790	Saturnus.	1815	Venus.
1791	Jupiter.	1816	Mercurius.
1792	Mars.	1817	Luna.
1793	Sol.		
1794	Venus.		Sept. V.
1795	Mercurius.	1818	Saturnus.
1796	Luna.	1819	Jupiter.
		1820	Mars.
	Sept. II.	1821	Sol.
1797	Saturnus.	1822	Venus.
1798	Jupiter.	1823	Mercurius.
1799	Mars.	1824	Luna.
1800	Sol.		
1801	Venus.		Sept. VI.
1802	Mercurius.	1825	Saturnus.
1803	Luna.	1826	Jupiter.
		1827	Mars.
	Sept. III.	1828	Sol.
1804	Saturnus.	1829	Venus.
1805	Jupiter.	1830	Mercurius.
1806	Mars.	1831	Luna.
1807	Sol.		
1808	Venus.		Sept. VII.
1809	Mercurius.	1832	Saturnus.
1810	Luna.	1833	Jupiter.

1834	Mars.		Sept. XI.
1835	Sol.	1860	Saturnus.
1836	Venus.	1861	Jupiter.
1837	Mercurius.	1862	Mars.
1838	Luna.	1863	Sol.
		1864	Venus.
	Sept. VIII.	1865	Mercurius.
1839	Saturnus.	1866	Luna.
1840	Jupiter.		Sept. XII.
1841	Mars.	1867	Saturnus.
1842	Sol.	1868	Jupiter.
1843	Venus.	1869	Mars.
1844	Mercurius.	1870	Sol.
1845	Luna.	1871	Venus.
		1872	Mercurius.
	Sept. IX.	1873	Luna.
1846	Saturnus.		Sept. XIII.
1847	Jupiter.	1874	Saturnus.
1848	Mars.	1875	Jupiter.
1849	Sol.	1876	Mars.
1850	Venus.	1877	Sol.
1851	Mercurius.	1878	Venus.
1852	Luna.	1879	Mercurius.
		1880	Luna.
	Sept. X.		Sept. XIV.
1853	Saturnus.	1881	Saturnus.
1854	Jupiter.	1882	Jupiter.
1855	Mars.	1883	Mars.
1856	Sol.	1884	Sol.
1857	Venus.	1885	Venus.
1858	Mercurius.	1886	Mercurius.
1859	Luna.	1887	Luna.

S A T U R N U S.

Je med Planetmi ta pervi, inu nar ta vikli, je erjave, blede farbe, temne luzhi, ta se nar teshej vidi med drugimi Planetmi, kir nar dalje je od Sonza, vsake 30 Let dopolni svoj tek enkrat; je ene mersle nature, inu en malu suh, en mofki, klavarni, posvetni, inu poreden Planet, kateri je zhloveshki naturi sovrasen, inu shkodliv, pozhasen v' svojim djanu; ima stare ludi, borshite, dedeze, inu prededeze, hmete, inu take ludi, kateri globoku mislijo, podfaboj.

Zelu Letu v' kupej useti.

Je merslu, inu mokru; aku lih je ob gvishnih zhasih suhu, toku je

je vender vezhkrat deshevni, satorrej je vselej enu merslu inu neprijetnu letu.

Spomlad.

Je vsa suha, inu do velkiga Travná velki mras, de, aku lih v' malim Travní od sazhetka se enu malu gorku kashe, toku vender prezej supet mras pride, inu terpi do velkiga Travná; v' katermu so lepi dnovi, mersle nozhi, inu velka suha, aku lih vzhafsih deshí, so tudi shkodlive flane skus velki Traven, po tem se kashe enu malu lepu, inu gorku ureme, s' deshjam smeshanu; trava, inu roshe se bodo posnu vidit dalle.

Po Leti.

Merslu, vednu deshevnu, inu sato nerodovitnu, vender maliga Serpana je vezh, koker pol gorkiga inu lapiga, sizer pa smeram mokru, viharji, inu nagel desh.

Je-

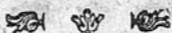
J e s e n .

Je tudi mersla, inu prov mo-
zhirna, smersuje sa zaita, inu su-
pet pridejo hude vremena; kader
poloviza Kimovza pretezhe, se
sazhné velki mras, Listovgnoj je
moker inu gorák.

S i m a .

Se sazhné ta 21. dan Grudna, inu
terpí do 21 dneva Shushza tega
perhodniga leta. Je od konza mo-
kra, veliki deshja, inu velke po-
vodni. Pruti S. Lucie smersue s'
velikim snęgam, inu mrasam, ka-
teri vezhkrat terpí noter do mali-
ga Travná.

Satorej se more s' kermo sa shi-
vino dobru previdit, slasti, kateri
Ovze jimajo, kir to Simo se ne-
morjo nizh sunej pasti, inu toku
tudi s' dervámi.

Spomladanska Sętov.

S'letó se ni potreba posiliti, kir Spomlad je mersla, inu pred roshnim Zvetam je malu stanovitne gorkúte.

Shozhiva: koker grafheza, lezha, grah, fishóv, inu ta druga Shozhiva jima na puste grunte sejana biti, de savolo mozhe negnve, inu na podzvita. Jezhmen dobru rata, al teshku savolo deshja se damu spravi, inu savolo tega pojde veliku shita napoli shkodi. Len, inu konople bode vse forte. Sejle bode glavatu, pa mozhnu gnillu. Repe bo dofti, sa fenú je frednu letu, al ahtej se, de ga v' malimu Serpanju damu spravish, potler je sabstojn. Otave bode veliku, al teshku se bode spravila, kateri shivino govejo pitajo, to nej popassejo. Previdi se s'flamo, inu s'mervo sa to, inu perhodnu letu, sakaj sa tema dvęma letama, bodo dva leta od Marsa, inu Sola visha-

shana, v' katerih bode malu fená,
ježhmena, inu ovfa.

Simska Sętov.

Je je prezěj malu, inu temo
spomladanskimo se nesme pergli-
hat; leta, inu spomladanski per-
devk noter spraviti se nesme no-
ben dan samuditi, de na Poli ne
srafhe, al segnije.

Jesęnska Sętov.

Psheniza, inu Ersh more sa zaita
vsijana biti, sakaj grosnu pozhafu
rafse, akulih smeram deshúie, inu
tudi nimajo ovzhe, ne Jesen, ne
po Simi gori pafsene biti.

S a d j e.

Rata dobru, Hrushke, Zheshple
obilnu.

H m e l,

Kir ga nuzajo, ga je malu, pa
dober.

V i n u.

Spomlat se prov pokashe, vender ga bo malu, kir v' zvetji doli pade, nej ga bode veliku, al malu, vender prov nesori, inu ni drusiga, koker ena kislá pijazha. Perzajtu tergei, fizer bode smersnilu. Sazaita pa nepolagej terd, (terte polagat se pravi, to flamo, viterze, inu korenine porefati, de terte same doli na semlo padejo) aku lih perzajtu v' Kimovzi smersúje, vender bode hitru talu, inu ne smeruje do srede Grudna. Satore zhe hitru poloshish, bodo gnillu, inu terta od mokrote shkodo terpella.

Vetrovi, nagli deshi, inu germenje.

V'temo letu bode dvakrat, al trikrat veliki vetrovi, desh, inu nalívi, pa ne veliku blifkanja, inu treska, vender nekateri vezhe tal spomlad s'nevarno tozho.

Shkod-

Shkodlive posemelske stvart.

Veliku kazh, inu krot, po simi veliku mish, shita nebodo moláve, koker v' drugih Planetih, kir po Simi savolo velikiga mrasa pomerjó.

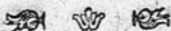
R i b b.

Postervi nebode tolkain, koker fizer, vender sa eno potrebo; Ribb fkus Lętu jih bode prezej, Jefen en malu vezh, al tudi ne zhes fillo.

B o l e s n i.

H' poletnimu konzu, kokkr tudi Jefen bode veliku bolesen, inu nevarne, katere so skorej glih eni kugi, erdezha, bella grisna, kashel, mertvafhke merselze, ter-gaine po vudih, garje, boshji fhlag, vratne bolezhine, inu druge bolesni, katere od merslih flussov, ali mokrote sem pridejo.

NB Kaj sa enu vreme po vfa-
kimu Meszu od dne do dne po tem
Pláv

Planētam bode, je nepotrebnu sem staviti, kir to se vsaku lētu v' teh Pratikah najde, katere ravnu, koker ta, bodejo po vishajnu teh Planētov narjene, inu to je sastopit od teh drugeh 6. Planētov.

J U P I T E R.

Je ta pervi nar blishniſhi Planet sa Saturnusam, velki, lep, inu zhiſt, ſpólni ſvoj tək v' 12. Lėteh enkrat, je gorák, moker, ſrėdnu jaſen, zhloveſhki, moſhki Planet, ſturi lėpe, bėle, inu prov glihovne ludí, dobra ga ſerzá, inu ſerzhnouſtne, ſaſtopne v' ſvojim djainu, inu ſrezhne; pomėni offert, bogaſtvu, hvalo, otroke, Kardi-nale, Shkofe, Prelate, inu viſſoke Goſpode.

Zelu Lėtu v'kupej vsetu.

Je bel mokru, koker fuhu, kir pa Saturnus, kateri je pred njim viſhar bil, s' ſvojo dolgo Simo,
inu

inu velikim mrasam delezh v'
Spomlad ven řeshe, bode en po-
snu Lętu, (aku lih je Jupiter k'
vřsi rodovitnosti nagnen) toku,
de ene tri ředne posnejřhe, koker
druge lęta rafti sazhnē.

S p o m l a t.

Je noter do velkiga Travná
mersla, inu mokra, v' ředi ene 10.
al 12. dní en malu bolřhi. V'zha-
řsih je pa tudi do konza mokra,
inu mersla.

P o L ě t i.

Je od sazhetka merslu, inu mo-
kru, v' ředi dobrú, směřhanu s' ve-
likim germejnam, pruti konza vel-
ka vrozhína. Aku v' temu Lętu
je enu fuhu Poľętje, al řuřha po
Lętu, kar se komej v' 28 Lętah sgo-
dí, toku bode sa naprej řhиту dra-
gu, řhufřha pa po Lętu pride, aku
v' Svizhanu, řhufřzi, v' malim
Travni, ali velikim Travni je Son-
ze merklenu.

Je-

J e s e n .

Je fkus inu fkus deshovna.

S i m a .

Od sazhetka nekatere dni prov
merslu, inu veliku snęga, h'kon-
zu dobra bres snęga, vender ve-
liku vetra.

Spomladanska Sętu.

Je enu dobru jezhenovu Lętu,
ga veliku inu dobru rata, zhe ni
fuhu po Lętu, toku s'tem se prov
previdi, kir sa naprej 2 Lęta bo-
de falilu. Grafhiza tudi dobru ra-
ta, inu ta druga Sozhiva. Len,
inu konople fo mejhene, pa dobre;
veliku Sena inu Otave, pa ne pov-
fot, ravnu toku Sejle inu Rępa;
dobru se s'fenam, flamo, inu
drugo kermo previdi, kir sa na-
praj 2. Lęta bode malu sraflu.

S i m s k u S e j a n e .

Ne Jesen, ne Spomlad nimash
Ovze gori pasti, inu akulih se
Ov-

Ovze gori nepafsejo, toku bode vender posnu srellu, akulih ta Planet Jupiter je k' vsi rodovitnosti nagnen, vender vsi Fruhti posnejše, koker fizer rafejo, inu sorijo.

Jesenska Sętv.

Akulih pozhafu se Sima perblišuje, je vender bolše, de se perzaitu useje, koker posnu, posebnu pa Piheniza, savolo perhodne mersle, suhe Spomladi, katera sa tem pride; aku pa sejaine velku srafse, kar se malu kedej sgodí, se snajo gori Ovze pastí.

S u d í.

Skorej nizh, malu zhešhen, sheloda nizh, vender en malu bukuze.

H m e l.

Ne veliku, pa dober.

V i n u.

V^o 28. Lętah se komej enkrat pergodi, de prov dobru vinu perrafse, fizer pa malu, inu kifelu, kir Jefęn pozhafu se h' mrasu perpravla, toku terte pokrivati se ni tręba presilit, vender se nesme opustiti, kir v' Svizhanu se bode led na tertah delov.

NB. Aku v' teh Lętah, katere Jupiter, Mars, inu Sol vishajo, to Sonze v' merkne, v' teh Męszah: Svizhan, Sushez, mali inu velki Traven: toku dobru vinu perrafse.

*Vetrovi, Nalivi, inu hude
Vremęna.*

Vezhi tal je ta gorni Veter, zha-
fi jug, aku lih je vezhkrat, inu
pogoftu deshevnu, toku vender
nisso velke vode, koker, kader
sneg prezh grede, polęti je veli-
ku germejna bres shkode.

Shkod.

Shkodlive Shivadi.

Aku to Letu, kateriga Jupiter visha, je merslu, koker je vezhkrat, toku je malu kazh, kroth, kobilz, malu zhervov v'shиту; h'konzu Jeseu veliku mish.

R i b.

Jih je povsod fredno mas.

B o l e s n i.

Jeseu ferze pole, glave bolijo, inu na vranizi teshave.

M A R S.

Je en svetel koker ena gorezha Svejsda, tudi strafen Planet, vsake 2. Leta spolni svoj tek; je vurózh, inu suh bres mire. Jeseu, inu en moshki Planet, zhloveshki naturi superni, en podpihvavz k'vojski, inu vse sorte kreĝanju; ima pod seboj oroshje sa voiskvati, kovazhe, fhlofarje, inu vse sorte antverharje, kateri s' ognam del-

B 2 lajo,

lajo, pomejni rasbojniske ludi, posebnu, kateri erjave laise imajo, nemovzheozhe, sapravlene Ravberje.

Zelu Letu vkupej vsetu.

Je vezh fuhu, koker mokru, de si lih ob velikanozhnih zaitih deshí, je vender vezh fuhu pod tem Planetam.

S p o m l a d.

Je vezhital suha, inu mersla, posebnu se more merkat, de Ovze na shitu, inu na travnikih se nimajo dolgu pafiti, sizer bode malu sraflu, velike flane, inu nelushtni luft noter do S. Primasha, katere so mozhnu shkodlive.

Poletje.

Mars jima med vssemi Planetami nar ta vrozhnejshi Letu, toku, de v' zhasih to Sonze to fuhu dreveje v' broshteh od velke vrozhine vshgé, Nozhi so fila vrozhe, inu
ne-

nepokoine, potoki, inu studenzi
bodo mejheni.

J e s e n.

Je tudi vezh fuha, koker mo-
kra, inu perrafse nar bole vinu.
Pred Adventam malukedej sneg sa-
pade, inu akulih poprej v' Kimov-
zi smersuje, je vender Listov-
gnoj vezhi tal gorák.

S i m a.

Je vezhi tal mersla, inu vezh
fuha, koker mokra, vselej nesta-
novitna.

Spomladanska Setv.

Aku je Jezhmen na frishne, do-
bre grunte, inu sa zajta seján, ga
bodi dofti, na peshnate, inu pos-
nu seján, ga bode malu, majhen,
inu negre od semle, Spomlad se
more vse pod Brasdo sejati, ovsa
bode malu, pa jeklenu feru, na
debeli semli bode bolshi, inu vezh.
Sozhiva more na mokrimu, inu
debe-

debelimu gruntu sejána biti, toku
tudi dobru rata; Profu bode obil-
nu sdajalu Len ne rata. Konople
ostanejo majhene. Malu Sená inu
Otave.

Simsku Sejané.

Ersh rata popolnema, Psheníza
je fredna.

Jesenska Shetv.

S'to nitřeba se fillit perzaitu se-
jati, kir ne smersuje hitru.

S a d u.

Bode vezh hrušhek, koker ja-
buk, zelu malu zhešhpel, inu
zhešhen, inu tudi malu oręhov,
zelu nizh shelóda.

H m e l.

Na rata slu, je nevarnosti v'
Spomlad savolo flane, po Leti
pa savolo tozhe, kar pa ga osta-
ne, je dober.

V i n u.

Prov dobru perrafse, inu bode ena prov lepa Jeseu, po tem Letu bodeta she dva Leta, v' katerih vinu ratalu bode, v' enmo al temo drugimu Letu se sna s' vinam, inu shitam previdet.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vremena.

V' temu Letu je malu vetra, inu desha, pa hude germejna, inu strele, katere rade ushgó.

Shkodlive Shivadi.

Bode veliku kazh, inu kobilz.

R i b.

V' temu Letu jih bode zelu malu.

S O L.

Ima smeram od jutra do vezhera sraven sebe ta Planet Venus, sturí dobro gorkuto, sraven de nam zhes dan sveti, to Sov, inu Mercuriusa od Vitriola lozhi, inu sturí

sturi na trupli tega zhloveka, inu te shivine gorku, to se od Spomladi do Jelsen godí. Aku pa Sonze po strani sijalu bode, toku bode en tal téga svéta mersel, inu vssem rezhem shkodliv; ta Planet je frednu dober, gorák, inu suh, inu ti ljudje, kateri so pod tem Planetam rojeni, so lepi, imajo kravshaste lasé, mozni, brunni, korashni, spremislizhi, pohleuni, veliki, zhaftitlivi, dolgu shivijo, sraviga shivota, so enga dobriga serzá, inu po velkeh zhafteh, inu imenitnih flushbah shelijo, so previdni, bogati, korashni, kateri zhes druge gospodarit shelijo.

Zelu Létu v' kup vséru.

To Sonzhnu Létu je skus inu skus suhu, malu mokru, frednu gorku.

S p o m l a d.

Od sazhetka je prezej mokra posébnu v' malim Travni, v' kat^e rimo

rimu je nestanovitnu vreme, inu
 blatnu, velki Traven pa je lep, inu
 fuh, pruti konzuz je flana, inu
 merslu, kateru delezh fhe v' Rosh-
 nimzvetu terpi. Satorej dobru
 merkej, de na shitu nebodesh Ovaz
 paisel. Inu tudi, kar je mogozhe,
 ne na Travnikih.

P o l é t j e.

Tudi v' temu Męzi Roshezvet
 ni bres flane, inu je velka fufha;
 velki Serpan je od sazhetka nepo-
 kojen, potler pa supet zhistu, inu
 tihu vreme. Po Lęti so dnovi
 vrozhi, nozhi hladne, je vezhital
 lepü polętje, vender jejna s' nepo-
 kojnimi vremenami.

J e s é n, inu Sima.

Je fuha inu lepa, inu smersne
 sa zajta, vender s'srednem mrasam,
 fe sazhe s'nelushtnem vremenam,
 pa bode hmalu bolshe. Svizhan fe
 sazhe s'lepim vremenam, h'kon-

zu pa bode velki mras, kateri no-
ter do Mesza Sushza terpi.

Spomladanska Sétov.

More toku perzaitu, koker bode
mogožhe se sazheti, inu vse pod
Brasdo vsejanu biti. Jezhmen,
inu Oves, ga malu srase, pa ven-
der dobru sernu. Veliku Profsá;
aku bode sa zaita sejanu. Malu
Graha, Lezhe, inu Grafhéze, aku
nebode na mokre inu debele nive,
na katereh je gnoi she segnil, se-
janu. Len ni priden, Konople so
dobre, inu kratke. Sena bode prov
malu, satorej nepafsi Ovz gori.
Otava rase lepu, Sele inu Repa
nemore savolo sufhe rafti.

Simska Shétov.

Ersh bode prov dobra, pa malu,
toku tudi Psheniza. V' Spomladi
nikar Ovz gori nepafsi.

Jesensku Sejane.

Jesen se more vselej pod Bras-
do sejati, de Spomlad sa volo veli-
ke

ke mokrote napreraſe, inu tudi ni potreba preperzaitu ſejati.

S a d ū.

Bode vezh Hruſhek, koker Jabuk, veliku Zheſhen, Oręhov, Zheshpel, Sheloda.

H m ě l.

Akulih ſe od konza dobru kaſhe, ga bode vender malu, al zelu nizh, satorej ſe more poprej previdit.

V i n u.

Aku poprej to Letu ni blo prov dobru, toku to Letu perraſe, ſakaj Mars, Sol, inu Venus perneſó vſake ſedem Let prov dobru vinu.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vremęna.

Vetrovi bodo to Letu vſe ſorte, pa malukedej Jug; bo veliku hudeh vremen s' bliſkam inu treſkam, kateri ſo ſkodlivi temu fruhtu. Pa Nalivov nebode.

Shkod.

Shkodlive Shivadi.

Veliku krot, inu kazh, inu veliku kobilz, zhervi, inu moli so radi v' shiti.

R i b.

Bode frednu.

B o l e s n i.

Kader Sima k' konzu pojde, fe bodo sazhelle bollesni: bodeine, snotreine bulle, vrozhinske merselze, velikokrat tudi boshji shlag, na jetreh, glave boleti, krish boleti, vetrovi v' mehurji.

V E N U S.

Ta Planet je ena lepa, bela, svetla Svejsda, sunej Sonza inu Lune fe narvezhkrat vidi, ta Planet je moker, inu gorak, vender mein gorak, koker Jupiter. Je shenski inu dober, bode Fortuna minor imenuvan. Shenske pod tem Planetam rojene, so lepe, s' dolgmi lasmi,

lasmi, okroglozihne, koker moshki pod Jupiterjam, katere pa so lene, inu lushtam podvershene.

Zelu Letu vkupei vsetu.

Je vezh mokru, koker fuhu, aku vse 4. tale tega Leta vkup vsamefh; sparzhnu, inu prezej gorku.

S p o m l a d.

Aku je v' Sonzhnimu Letu Sima dolgu terpela, toku bode posna Spomlad, dobra, inu vsimu fruhtu nuzna. Aku je Shitu veliku, toku shiher Ovze gori pasti, inu tudi del na Travnike goniti, koker v' drugih Letah, snafh.

L e t u.

Aku Spomlad ni dolgu deshvalu, pride enu sparzhnu, gorku Letu, kar se fkorej vselej pergodi, aku pa Spomlad smeram deshúje, toku bode Letu vrózhe, inu fuhu, kar pa se malukedej pergodi, inu per-
rafse

rafse dobru vinu, sizer pa veliko Merve, inu Otave na Travnikih signije. Aku v' temu Letu je susha po Leti, toku bode shitu drobnu, to pa se pergodi, kader v' Svizhanu, Sushzu, v' malim, inu velikim Travnu poprej Sonze merke, al pa de je poprejshnu Letu en Comet bil.

J e s é n.

Je vezhi tal od sazhetka gorka; inu lepa, al ne dolgu; satorej se fisej, de Nogrede hitru pokrijesh, inu tudi is simsko setuvjo podvisei, kir v' fredi Listovgnoja vezhkrat smersne, inu pred Boshizam je malukedej odmeka.

S i m a.

Ni velka, od sazhetka ofhufhna, potem slasti od 12. Svizhana do sadniga mokra, s' velikim desham, inu nalivami, kateri ludem, hishami, inu shivini so shkodlivi.

Spomladanska Sétov.

Aku Spomlad je premokra, toku, de fkorej vřsaki dan deshúje, toku glej, de sa zaita vřejesh, sakaj po Lęti bode fuhu, inu velika vrozhina, kir nikatere tedne ne bode deshvalu, aku pa Spomlad ni prevezh mokra, toku pa bode enu gorku, inu ne mokru polętje, inu toku bode vřse Spomladansku shitu sadershanu, zhe pa bode mokru (koker se vezhi tal sgodí) toku bode vřse Spomladansku fejane ratalu, zhe tedej bodesh merkou, de Spomlad vřsaki dan deshuje, toku Shozhivo fei na tenke grunte, fizer srafsejo toku velike, de polega, zhe pa bode po Lęti fuhu, bode malu Lenú, inu Konopel, to drugu pa dobru rata.

Simska Sétov.

Nej bode po Lętu, kakerřhnu ozhe, toku Přhenize, inu Erřhí malu serna, pa dořti flame. Zhe Spomlad to fejaine obsheinesh, toku bode bol sdajalu. *Je-*

Jeſenska Sétov.

Se more per zaitu ſejati, kir sa zaita bo merslu sa volo velkiga deſhvaina, more vſe pod Brasdo vſejánu biti, de prevezh ne srafſe.

S a d ú.

Zhe bode Spomlad fila mokra, toku bode tega zelu malu, zhe pa bode ofhuſhna bres juga, toku bodo Jabuke, Zheshple, Oręhi, Zheſhne, veliku Hruſhek, zell nizh Sheloda.

H m e l.

Ga bode doſti, inu tudi dober.

V i n u.

Bode ena prov lepa Jeſen, pa Groisdje pod tem Planętam bol, koker pod tem drugem guije, pred mrasam je shiher, inu prov dobru perrafſe. Nogradi ſe morejo sa zaita pokriti. Po S. Martinu ſe nemore vezh v' semlo; toku ſe previdi s' vinam, inu shitam, kir ę Le-ta bodo shleht.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vremena.

To Leta bode veliku, skorej vsaki dan hude Vremena, inu nagli Nalivi.

Shkodlive Shivadi.

Veliku krot, kazh, inu kobilz, po Leti, inu Jelsen dosti misli, inu shita rade molave ratajo.

R i b.

Bode dosti pa malu Postervi.

B o l e s n i.

Bodo vse forte, na jetrah, inu v' shelodzah, snotrejne bulle, inu bodejne.

M E R C U R I U S.

Je mejhen Planet, inu ne belu sveteozha Sveisda, usselej per Sonzi, je nestanovitni, s' dobrim dober, s' hudim hud, s' moshkim moshki, s' shenskim shenski, s' frzhenim, frzhen, svoj tek vsaku Letu spolni,

ni, je mersèl, inu fuh. Ti ludje, kateri so pod njim rojeni, imajo dolge perste, inu so ene nestanovitne nature, kateri smeram kej si mislijo, niso gvishni, imajo sa vshešmi, pomeni, de so ene dobre sastopnosti, vse forte kunshtni Mojstri, bodo bogati, kateri bogastvu sadobijo fhus kunsht, inu kupzhijo.

Zellu Létu v' kup vsétu.

Je vezh fuhu, inu merslu, koker gorku, malukedei rodovitnu.

S p o m l a d.

Sufhez je gorak, mali Traven do 25. dnova fuh, potler mersèl, velki Traven je mersèl toku, de ta Fruht je savolo mrasa v'nevarnosti.

P o L e t u.

Je prezej deshevnu, al vender semla nebode nekoli prov mokra. Senu inu Shitu se lohku bode spravilu, vender se nesme muditi.

Je.

J e s e n .

V' tem pervim talu bo veliku desha, inu sa zaita mras, kader pa bo poloviza Mefza Kosapersk memu, bode fuhu vreme noter do Adventa.

S i m a .

Po lepi Jeseni pride na enkrat Sima prezej v' Grudni, inu sneshí vednu noter do Svizhana, kateri bode en malu bolsi do frede tega Mefza, potem prov merslu noter do 4 dneva tega Shufbza, potem velki vetrovi do konza.

Spomladanska Sétov.

Vfse dobru rata. Je en jez hmenovu Letu, Ovfs, Lezha, inu druga Sozhiva more v' lejana biti na tako semlo, katera ni presuha, inu ne premokra. Len inu Konople bodo dobre; al Konople mejhene ostanajo.

Simska Shetov.

Zhe je poprejšnu Lētu po Lētu suhu blo, taku bode veliku flamme, pa malu serna, zhe pa prejšne Lētu je deshovnu blu, bode veliku serna; Psheniza, inu Ersh ima nevarnost v' zvetji.

Jesénska Sétov.

Ta pervá inu nar ta sadna bode nar bolshi, ti fredni povshi skodjejo. Ta pervá sna se popasti, ta sadna pa ne.

S a d ú.

V' nekaterih krajih bode veliku, v' nekaterih frednu, v' nekaterih zellu nizh.

H m e l.

Ga nebo veliku, inu tudi ni dober.

V i n u.

Rata malukedej komej v' 50. al 60. Lětah enkrat, je vselej slabu,
aku

aku lih fo Spomlat dobru kashe, to-
ku bode malukedej dobru. Sa tem
Lętam bodeta she dva shleht Lęta,
pod Luno, inu Saturnusam.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vremena.

Vetrovi bodejo vse forte, pa ma-
lukedej Burja. Po Lęti bode malu
hudeh vremen.

Shkodlive Shivadi.

Jesęn bode veliku mish, aku
poprej ni blo zhervivu shitu; ta-
ku tudi to Lętu nebo; v' Jesęn bo-
de veliku Povshov, kateri Settvi
fkodijejo.

R i b.

Po Lętu jih bode malu, v' Jesęn
se gmirajo.

B o l ę s n i.

To Lętu se teshku arznujejo, inu
te bodo vezhital Spomlad, inu h'
konzu Jesęni. To Lętu se tudi
med shivino rada kuga sazhne.

LU.

L U N A.

Ta Planēt Luna, al Meshez je lepe Farbe, inu en Nozhnizir, da rofso, inu mokroto, en Shenski Planēt, spolni svoj tēk vsake 28. dni, 7. urah, 43. minutah, je mersel inu moker, vender sraven en malu gorak, ljudje, kateri so pod tem rojeni, so nestanovitni, kateri radi rajshajo, inu so nestanovitni v' shivlenji.

Zelu Létu v'kup vsētu.

Je vezhkrat bol merslu, inu mokru, koker fuhu.

S p o m l a t.

Je prov mokra, inu sraven goraka, v' zhafsih v'mesh smersuje, zev Sufhez je mersel, mali Traven desheven, na kateriga velki mras pride, Roshenzvet je lep, ima v' zhafsih desh.

P o L é t u.

Je v' zhafsih goraka, vender vezhkrat hladnu. Je-

Jesen, inu Sima.

Je od sazhetka mokra, inu frednu hladna, po tem mersla, inu mokra. V' grudnu bode hitru sneg, po tem velki Nalivi ta 20 dan prezej merslu, inu oblazhnu do frede Svizhana supet merslu do 25 supet velike vode, inu sneg. Sushez bo od konza vetroven, inu mersel, po tem pa gorák. V'temo letu Ovze inu Zhebelle rade merjó.

Spomladanska Sétov.

Aku po Leti bode velka vrozhina, toku se more Spomlad sa zaita sejati, vender ne s'filo prefiliti, kir vrozhina posnu pride. Jezhmen inu Ovfs nar tu men frednu rata, koker tudi Shozhiva; Profsu, kateru bodena enimu vshez gruntu sejanu, bode prov ratalu, ne preperzaitu, tudi ne perposnu sejati, Sena bode dosti, pa malu Otave.

Simska Shetov.

Pošebnu Ersh, aku v' Jesen je bla sa zajta sejana, inu velka srasla, more is Ovzami popafsena biti, fizer bode velika, pa mali sernata. Psheniza, aku v' velikim Traunu velka srasse, more obsheta biti, de ne poleshe.

Jesenska Ssetov.

Se more sa zajta sejati, inu vse pod Braisdo, inu vender bode malu sraslu, al pa nizh, kir Sima pride fila perzaitu, satorej Ovze ne gori pasti, bodo tudi velke vode, inu sejanu skodlive.

S a d u.

V' nekaterih krajih malu, v' nekaterih sadoftu. Nizh Sheloda.

H m e l.

Rata srednu, Spomlad mu skodije rofsa, inu zinouza.

V i n u.

Ga bo malu, kir je mersla Jesen,
sa zaita tergej, sa zaita terte po-
loshi.

Vetrovi, Nalivi, inu hude Vremena.

Po Simi bodo velki vetrovi,
nalivi, Spomlad, inu po Leti pa
ne toku, bodo hude vremena,
vender bres velke shkode.

Shkodlive Shivedi.

Malushab, krot, kazh, kobilz,
pa veliku gofsenz, inu zhervov,
inu veliku mish.

R i b.

Jih bode obilnu sadofti.

B o l e s n i.

Jesen bodo mertvashke, inu
hizhne merselze, inu vse sorte
nevarne bolēsni.

-Gmein

GMEIN REGELZA SA VSSE LETA.

Aku Sonze merkne, kader shitu
zvedé, toku bo malu serna, inu
dragota-

Aku v' Sufhzi, v' malim Trau-
nu, iuu ta pervá 2. tedna tega vel-
kiga Travná Sonze merkne, toku
bo vina dofti, inu dobru, pa shi-
ta malu, kir je sufha po Lęti.

HISHNA
P R A T I K A

S A

VS AKI MESSEZ

Kaj je sturiti , kaj opustiti

PERPRAVLAJNE.

Boj se Boga, inu dershi njegove
Sapovdi, sakaj ta je en popol-
nema zhlovek. *Pred. 12. v. 13.*

Nikar na fei na Nyvo te kervize,
toku nebodesh perdęlov sedem-
krat tolku. *Sir. 7. v. 3.*

Aku tebi teshku naprej pride, ta-
ku shivlejne, inu orajne, toku
nikar nebodi nevolen, sakaj Bog
je toku sapovedal. *Sir. 7. v. 16.*

OPRA-

OPRAVILLA MESZA

PROSENZA.

Videozhe je, de v'temo Meszu gnoi na pole inu traunike vo-sijo, snesheno vodo is niv spus-hajo, aku sima perpufti, te grabne vodo na travnike spus-hat, trebijo, pote popravljajo. Tudi per sidu pruti Sonzu na verteh kopati, de per zaitu lohku fejesh, koker pol-letno andibijo, salato, zhebul. Drevje s'zherno semlo, inu s'gno-jam oblagat, gosenze, mehove na drevji obirat; inu shishgati. Ver-te inu travnike s'pepelam, kurjem, golobovim, inu tizhnim blatam, s'trohlivim lessam smeshanu poshtupati, toku bode lepa trava, inu dettela srafla, mlade pelzarje, de jih saizi, inu kosę nebodo objeda-le, s'kosjim, kravjim blatam namasati, s'volovskim shovzham, s'pelinovo vodo smeshanim per-mozhiti.

V'sadnim Firtelzu per lepimu zhistimu vremenu less sa zimprat sekati, toku dalje terpi, inu ga zherv ne je. V'temo inu perhodnimo Mefzu, v'sadnimu Melzi obrozhe sekati, toku veliku dalej na fodeh terpijo. Less pa sa derve sekati, kader Mefez gori jemle, toku to mladu hitreishi rase.

Ovzam jevshove perje jesti dati, sa skufit al so srave, katere neje do, so na pluzhah, inu jetrah bolne, inu se morejo odlozhit.

V'sadnimu Firtelzu mlade volizhe resati. Kokufham, de hitru bodoje nesle, dobru posufheni ovfs, inu restan grah jesti dati, gosim pa malu jesti dati, de rajshi bodo nesle.

Aku ni snega, inu lepu vreme, bres vetra, zhebelle pusti leteti, de se s' luftajo.

Bajerjam, ali virtam ta, inu ta perhodni Mefez flisig skus obledvaine luft dati. Gnoj

Gnoj prekladati, de bol se res-
gnojí, inu ne trohni.

Od koshiz odlozhene marilze,
breskve, mandelne, leschenke,
orehe, koftan, v'eno s'dobro po-
prej malu smozheno semlo napol-
nenno pofsodo, kader Mefez gori
jemle, 3. zolle globoku, inu 3.
zolle sak sebi usfaditi. Podgane,
inu mishi, preden mlade imajo,
poloviti, al s' ftrupam pomoriti.

Glih koker vsaka rezh svoj zajt
jima, taku, kateri ozhe svoj shvot
per sravji ohraniti, more tega v'
enim zaitu bøl, koker drugim var-
vati; kar je po letu nuznu, to po
simi skodije; v' tem Mefzi se mo-
re zhlovek gorku dershati, gorke
fpishe, inu pijazhe imeti, inu tudi
po jedi, kateri more, en trunk
vina v'seti, zhe ni fila, toku v'
tem Mefzu nesime kopat, inu shilo
puhat.

OPRAVILA MESZA

SVIZHANA.

V' tem Mezzi v' sadnimu Firtelzu se morejo verbe, inu jagnedi obse, kati, toku hitrejshi supet rafsejo. Mraulifhe per mokrim mrasu s' lopato, ali s'enim kijam prov potouzi, toku jih pomorish. Perzaitno vertovino s' flamo na vezher pokriti. Okuli S. Mathia flanzhnu feme sejati, na tako semlo, katęra je v' Jelsen s' kurjekami pognojena, inu reskopena bla, aku smersuje, toku s' suhimi kurjekami postupej. Kader Mefez doli jemle, al pa ob mladimo sej peterfhel, spinazo, retkov, korene, zhebul, bob, grah.

Drevje 3. dni pred novim, ali 3. dni po novim Meznam obręsati, fadovne pefhke faditi, v' sadnimo Firtelzu mlade drevefsa presaditi, toku pernefsó dober fruht. V' mokrim vremeni ne mlade ne stare drevefsa presajat, tudi ne s' mokro sem.

semlo oblagat. Ta 3. 9. inu 15. dan tega Mefza tiftu drevje ſękati, kateri v' vodi ne gnije.

Shivino ne meſti, kar ji manka, mlade preſhizhke, kateri bodo po-verſheni, kader Meſez gori jemle, ſa pleme puſti, toku hitru na mleku poſabijo, od ſazhętkajih ſ' graham, inu jezhmenam, v' zhafſih paſſi. Kokufhi ta, inu ta perhodni Meſez, katere ozhejo valiti, ſ' kurjim inu ſ' razhjim jaizam naſadi, de bodo kokufhi rade valile, dej jim kuhanih konopel jeſti, de rajſhi neſle bodo, ſ' jezhmenam paſſi. Zhebelle lepu ſpuzej, inu jih na taki kraj poſtavi, de bodo ſkus Letu per gmahu. Shuke ſo tega Mefza nar boli, letę polovi.

Srovo prejo, de bo bella, ſraven perpravi en zheber, inu lepga, preſejaniga bukovga pepęlla, noter deni, potler kropo nali, puſti v' hladiti, kar roka terpeti more, potler fuhe ovſene flame v' en kotov dęni,

deñi, eno streno h' ti drugi polo-
shi na flamo, inu vselej s' suhim
pepellam potrofsi, de kotov poln
bode, inu lohku tri ure v' vreli,
po tem v' zhifiti vodi speri, zhes
nozh v' vodi pusti, sadnizh ven
obefsi, de prov smersnejo, zhe
bol smersnejo, belleifhi bodo.

Inu kir ta Mesez she en malu
moker je, inu rade merselze se sa-
zhuó, toku se more she gorku der-
shati, inu od obilnu testine, inu
piazhe (koker vselej) oddershati:
posebnu so shkodlive mersle spishe:
koker ribe, mleku; pa nuzne so
gorke spishe, inu piazhe, katere
shvot grejejo. Tudi sterd bode v'
tem Mesezi hvalena. V' tem Mes-
zi snafh she pufhati, kopati, inu
skus Arznije tvoje shvot zhifiti.

OPRAVILA SHUSHZA.

Na Poli Njive vsako po nje shegi
h' setvi perpravil, is lush, iuu vulz
blatu na verte, inu traunike s' vo-
D siti,

siti, je ta nar bolshi gnoj. Zhe mokrota perpufti, ovfs sejatti, 8. dni po mladim, al ftarim Meszam Shufhza bode dofti serna, malu flame, v' malim Travni pa veliku flame, malu serna. Ob ftarim Spomladanskim Jezhmen, Ersh, inu Pshenizo sejatti. Kader Messez gori jemle, shive Plote safajat. Namejft okuli travnikov gradit je bolshi shivo mejo safaditi, kir so mozharni travniki, toku na to visho safadi: Jagnedove sa en dober paz debele, inu tri lahte douge palze, al fadeshe, eno pruti ti drugi nagneno, inu na fkrish dejano; toku v' treh letah bode toku mozhna, gofta: inu visoka meja, koker jo ozhesht imeti, inu nobena shivina je ne bo mogla podreti. Prudem sadish, lukne s' enim drugim kolom postrani, ali v' prek naredi, de per fadejnu se na obeli, inu po tem ta noter vsaden fadesh dobru s' femlo obsui. Kir pa so suhi travniki, pashniki, inu gmajne, pa pol zheula faksebi nafadi
mej.

mejhene smreke, inu kader she vel-
ke srafejo, toku jem verhe pore-
shi, inu vsaku letu na Jeshen ob-
stuzhej, toku bode tudi gošta me-
ja. Na te dve vishę se veliku de-
la, graje, inu pastirjov ufaki letu
pershpara, inu sa shivino se na-
stiv dobi. Med nyvami na poli
to ni dobru, kir v' mejah se misli,
inu tizhi redijo. Grah, Lezho,
inu drugo Sozhivo 3 dni pred no-
vim Meszam sejati, toku hitru zvede.

V' starim Meszi Zhebul, Spina-
zho, Korene, Petershel, Pesho,
inu Retkov, v' debello, peshnato,
vender mozhno semlo sejati, kader
Mesez doli jemle, simske Flanze
faditi, toku bode ob S. Jakobu gla-
vatu, kir pa she smersuje, s' ho-
jovemi vejami pokri.

Zhe Drevje popreishnu Letu bol
polnu je blo, vezh se more to Le-
tu pevzati, shibe sa pevzat v'semi
od takshnih Drevs, katere so 10
al 12. Let rodile, Vishne, inu

Zhefhne pevzaj, bodo flaji, inu
bòl rodile.

Kolker dni pred mladim Mefzam
bode v' pavzam, v' tolkih Letah ro-
di, okoli dervés graben fkopli,
vode noter vlí, de koreníne frish-
ne oftañejo, toku dolgu, dokler
bodo odzvedlé, jim ne skodije fla-
na, ne mres. Zhefhne se pevza-
jo, kader je Mefez ftar 3. al 4 dni.
Jabuka, inu Hruske v' novim Mef-
zi, toku hitrejshi rodijo. Drev-
jam, katere imajo pregofte veje,
lete od fpodej gori prozh odshagat,
fhibe sa pevzat v' ftarim Mefzi 3.
al 4. dni pred mladim per zhistim
vręmeni odlomíti, v' luftnim kraji
v' pefki hraniti, potler v' malim,
al velikim Travnu 3. ali 4. dni po
novim Mefzi pevzati. Vse forte
shvadim Jajza sa valiti podloshíti.
V' ftarim Mefzi, kader je lepu
vręme, Zhebelle fpuzat, kir v'
mladim Mefzi se radi zhervi sare-
dijo. V' pervim Firtelzi Karfe sa
pleme lozhit, Besgove popke obí-
rat;

rat, pefufhiti, s' volam inu jese-
ham na mešt folate jesti, zhiftio
kry Inu shvot. Kir se sazhnó vse
forte sešlísha rafti, inu zela natura
se ponovláti, toku ta zhlovek mo-
re na svoje sravje ahtengo dati,
inu to skus simo v'kupejsbrano
mokroto skus purgiraine vunspra-
viti, vodo ne piti, al zhe jo mo-
re piti, poprej prekúhati, pohladí-
ti, inu píti: flatke spishe, ali je-
stine, inu na teshé Virant jesti-
je sravu.

OPRAVILA MALIGA TRAVNA.

More vse v' spomladanskim v'se-
janu biti. Psheniza, katęra je prov-
gosta, inu velka, persheti, sa Len-
njive sprashet, Travnike s' teshko
Brano prevlezhi, de se mah po-
terga, mravlishe, koker v'poprej-
shnim Meszu pomoriti, vse forte
sešlísha sa kuho sejati, Dine, Bu-
zhe, Kumare, de so peshke, 2. al
3. Leta stare, saditi, kader she sa,
zhno

zhno terte delat, toku ta fredni
verh odreshi, kader Messez gori
jemle, inu Sonze je v' Letu, toku
bel rodijo, posemelske Jabuka,
(Erdápfel) po mladim Meszam saditi.

Per sadejni, sejánji tega fruhta je
dobru toku sturiti: Tazafs, kader
je zajt Turfhzo sejati, rasejo rai-
fhi na puhlizi, koker v' debelli
semli; aku so debelle, se snajo rés-
řesati, inu toku en zhevel šaksebi
saditi, kader she pol vatla visoke
srasejo, se more s' semlo pokriti,
inu verfhízhí s' vunej puštiti. Te
bele so boli, koker te erdežhe.
Aku na en Nivi Ershi srase en
Shkaf, toku teh Jabuk dobíh 3.
4. 5. al 6. Shkafov. Kolker tebi
nuza en Shkaf Ershí, sa kruh pe-
zhi, tolku en Shkaf teh Jabuk.
Pa toku sturi.

1. Bodo te Jabuka lepu oprane.

2. Bodo na enim ribeshni (ko-
ker Detkov sribani) s' kosho.

3. Se

3. Se vsame pol moke, pol telh Jabuk, inu h' 60. H . dve pesti Soli, inu enu malu Kumne.

4. Jezhmenova, al ovfena moka al vsake pol je nar bolshe same Ershi ni toku dobru.

5. Qvafs, al droshje se posebej postavijo, koker sa drugi kruh.

Vfse sribane Jabuke bodo v' morterge s' kropam poparjene, inu potem s' drosham, al qvafsam, inu en malu moke smeshanu sturjenu.

7. Po tem, kader shę kipne, inu supet padat sazhne, bode s' to drugo moko sgnedainu.

8. To testó more toku mehku biti, koker se more v' pezh spraviti, pa nenuza veliku vode, kir te Jabuka so slo vodene.

9. Pezh more prov resbēlena biti, toku bode toku dober kruh, de ednn komej bo verjēl. Ko.

Koker sdej na to popisano visho fe is trovih kruh pezhe, ravnu toku is kuhanih, tē se olupijo, inu smezhkajo, inu s' to moko prov terdu testu naredi, inu v' prov resbeleno pezh dijati. Na to visho te posemelske Jabuka nuzat so narbol nuzne.

Sterka isteh Jabuk se toku sturi.

1. Lepu omito sribei, v' eno zhisto posodo deni, s' zhisto vodo nali, inu pusti 24. ur namakat.

2. To vodo odli, inu s' drugo frishno supet toku sturi.

3. Vezhkrat bode toku sprana, lepshi bode.

4. Kader se shē v' stoji, toku jo deni na lepe belle erjuhe. inu toku jo na Sonzi posufhi. Imash tako Sterko, koker is drobne Pshenize.

Slihta sa Tikavze.

Se toku fturi, sribej frovo, inu na vodi retku fluhej, je bolshi, koktr is vlake moke.

Okoli S. Mihela, kader na selfhe Jabuka fturi, lete oberi, jih stolzi. naredi toku, koker Brinovez sgefsh, deni voloveh drosh sraun, kader she kipne, inu je she sa fhgati, deni en malu Janesha sraun v'kotou, bodesh prov dober shgaine, inu obilnu dobil. To preshganu pa dei shivini, al pa kravam flamo mozhi, bodo dale vezh Mleka, to selfhe je sa govejo shivino, slasti sa mlezhne krave, frishnu, al fuhu prov dobru, sa klajo bolshi, koker otava.

Sa letem, aku je bla dobra, al gnojena semla, slasti s'Gipsam (katerga imajo na gornim Krainskim) postupana, Jezhmen nar bol rata.

Gips je nar ta bolshi gnoj, inu dobru stolzhen h' Prazu preshene na vsih Flanzah, inu Lenu bovhe, inu da rast.

Bovhe, katere Flanzam so shkodlive, s' pepelam, s' stolzhenim vogram, al zhreshlam stupati, toku jih pomori.

Derves ne vezh presajati, Pevzerje s' kervijó smeshano vodo, al gnojenzo saliti, inu s' vasham obloshiti.

Gofenze, kader fo she slésle, s' gorczho flamo pomoriti, Drevesam nizh vezh gnoja perkasati.

Kerte is Travnikov spraviti; usemi (Oleum Sulphuris) Shveplenu Volje, deni ga v'eno od Lonzarja pozineno polysodo, katera je ena zolo shiroka, pol zole visoka, ali vode noter, po tem tega vola gori, s'eno deshizo pokri, de perst noter na pade, inu toku po
ker-

kertinoveh luknah po zelimu Travniku denu, toku ta duh bode is tojiga Traunika vse kerte pregnal. Zhe toj Mejazh toku nozhe sturiti, nej pa shkodo terpi.

V temu Meszu je dobru vinske terte pevzat, kader sazhno se sofiti: pa se toku stri, se more terta odkopati, toku globoku, de pravo terto shivo najde, en, al tudi 2. zhevla globoku, tisto odshagati, lepu obresati, inu resklati, koker per pevzainu tega drusiga fadu, Jabuk, Hrushek.

Potem kar sa ene forte ozhe pevzat, more se koker ena sagojsda obresati, inu nar to mejn 5. ozhes pufiti, is eno viterzo, koker Pintarji sa obrozhe nuzajo, mozhnu povesati, is dobru prpravleno illovko obloshiti, de po nobenim platu ta mokrota ven tezhi nemore, inu de toku vso sukrovzo temu noter pevzaumu pevarju dati more; po tem se supet
is

is semlo safuje. inu nezh vezh su-
nej semle puftiti, koker en, al h'
vezhem dva ozhesa. To drugu
Lętu bodesh taku grojsdje dobru,
kar sa enga si pevzov, nar to mejn
4. 5. 6. al tudi vezh grojsdov, to
tręku Lętu pa je shę popovnema
terta, inu jo shę snash grobiti, ko-
ker te stare, v' treh Lęteh imash
aku ozhesh, v' tvojemu nogradu sam
Mushkat, Rofoshk; al kar sa enu
grojsdje ozhessh.

Ovze strishi, na te mlade Jagneda
ahtengo dej. Goveji shivini, ka-
der se goli, dobru strishi, to mla-
do shivino resati, Krave h' Volu
perpuftiti, Gosi skubsti, mlade
koprive med Pshenizhne otrobi
smeshati, inu kokusham jesti dati,
toku bodo jajze nesle, Zhebelle
puzati, leskove obranke obbirati,
lete po Simi mladim Koslizham pa
ne prevezh jesti dajati. Koprive
fushiti, inu po Simi shivini v' zha-
fseh dati. Kader dręvje zvede, se
platnu nar lepshi belli. Mlad hmęl
an

namesti sporgelnou jeſti. Kojne s' Antimonium s'laxirat. Pſhenizo, aku je goſta, inu velka, obsheti, inu kravam dati, bode veliku mleka. Koker hitru ſe Murba obsele ni, mraſa vezh ni. Koker Zheſhnavu zvetje, toku je Ershenu, inu Vinsku, inu tudi glih rodi.

V'tem Meſzi ſnaſh puſhat, laxira, pa ſuhe Ribe, Arenke, inu vſe ſlane Ribe ne jeſti.

VELKIGA TRAVNA OPRAVILA.

Na Poli Prahe gnoijo, debelle Grunte ta pervikrat, te ſuhe pa v' druge preorati; is vulz, zeſt, blatu na kupe ſpravlati, te perenzhaſtne Nive s'brano dobru prevlezhi, Ovſs s' lohko brano prevlezhi, Pſhenizo, ku je velika, obsheti v' ſimskim ſhitu ne vezh pleti, zhebulo vu, inu korejnovu ſeme v' gnojenzo namozhiti, inu kader kav poſhene, odzediti, v' luſtni ſenzi
en

en malu presufhiti, inu po tem fejati, lohku rafse. Pevzarjam ne vezh gnoja perkasati, mlade na potrebne veize poresati, zhe trava okoli mozhnu rafse, spuzati, aku je sufha, pomalim en malu prezbi s' vodo saliti. Govejeshivine lorbarjovu perje flanu jesti dati, inu ne poprej na pasho pustiti, ampak de Sonze she vezhi mozh dobi, kader je velka megla, shivino ne sunej pafsti, je skodlivo.

Tekozha voda sa platnu bellet je bolshi, Vol, al Pir sa zelu Letu skuhat, kader Messez doli jemle. mlade koprive poresat, posufhiti, je ena Erznija sa Pluzhe, inu so pp Simi sa futer dobre. Vinu, katero tega Mezsa farbe ne spremeni, veliki Let terpi.

Te erdeze zherve pod kamnam brati, glave odresati, v' laschkim ojli na Sonze dijati, je dobru sa glide, krish, inu shilne bolezhine.

Tvoje hishvajne s' straham bosh-
jim, inu pravizo vishej. Vse sve-
rine v' borshtah, tize v' lufti, vse,
kar shivi, se vefseli, inu Stvar-
nika zhafti, inu kir fdej je nar ta
sdravifhi zait, toku shiher mleku,
puter, kosje mleku je starim, inu
flabim ludem prov sravu, pelino-
vez, inu shaibel piti, tudi shiher
pufhati, laxirati.

ROSHNIGA ZVETA OPRAVILA.

Na poli v' drugo prafhet, inu
gnoy podorati, per Mlineh jese po-
pravlati, per vodi fhirme delat, al
popravlat. Na dan S. Bonifaciusa,
to je ta 5. dan tega Meszha, len fe-
jati, sjutrej bolshe, koker popolne.
Kar sa enu Seme je srclu, per le-
pim vremeni pruti polnimu Meszu
ipravit; andibijo, solato sa Simo,
kader Messez gori jemle, sejati,
redkov na vezher, kader Messez
doli jemle, sejati, zhesen svesat.
zhebul, de v'zvet na gre, pohoditi.
Kar

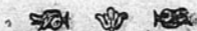
Kar koli seješh, glej, de po deshe
bodesh sejal, na to vezh, koker
na Mefsez ahtej.

Derveſa, katere ſe nemorejo po-
magat, s'ovzhjim, al kravjim ſta-
rim gnojam obloſhi V' borshteh
nepuſti ſekati, ne ſmole brati. Svi-
nam enzianovo, al angelikno ko-
renino, al pelen med pijazho dati,
de jim ſkodlive ſhivadi ne ſkodjejo,
tudi jih na friſhni peſhnati ſemli
puſti leſhati. Pred S. Jakobam
Peteline reſati. Kader Mefsez go-
ri jemle. Goſſi ſkubi, jim hitru
perje ſraſe, inu vuſheſa s'laſh-
kim ojlam pomashi.

V' tem Meſzi ſe Poletj ta 21. dan
ſazhne. Satorej, kateri more, ima
lohke ſpiſhe jeſti, tudi varvati, de
ſkus merslo pijazho ſhelodza ne
prehladi. Pelinov vov, al Wein-
rutizo pred jedijo, ſjutrei vſeti,
je ſa jetra ſravu.

MALIGA SERPANA OPRAVILA.

Na Poli se sejle okople, nive v' jdrugo prafhet, sa jessensko fetov. Pred shettvijo travnike pokolsiti, potem na taunike vezhkrat vodo spustiti. Ta sruvani, inu oruffan len, inu knople v' vodo pomozhiti, inu potem resgrinati, bode bellifhe predivo. To drevje s' frishnim vasham obloshiti, de vrozhno, inu fusho loshej terpijo. Te flabe dervefa s' kervjo, s' vodo s' mefhanu na vezher saliti. Koftrune med Ovze, inu Bika med Krave pustiti. Prefhizhe varvati, de nizh od lenu na jedo, sakaj to je sa nje ftrup. Shebeta sgodej na pafho pustiti, predem se prov sagrejo, v' fiallo dijati. Mladem Gofsim vufhesa s' lafhkim ojlam namasati, de jih muhe na pikajo. Golobe ne vezh rediti. Kvasf sa kruh prov mozhnu foliti, de kruh ne plesnuje. Murke v' jessili, v' vifhnovim perji, s' janesovimi verfhizhmi sa

zelu Letu obranit. Suhu melsu, inu plezheta v' nove senú djati, toku dobru oftane. Buzhnu perje na vogu deni, inu kader bodesh muhe pomoril. V' tem Meszi more ta zhlovek sebe dobru ahtat, od hizhneh riht, inu pijazhe se obdershati, pa vse lohke rihte s' masso, koker vselej jesti. Ne shile pufhati, ne erznuvati, ne kopati bres velike file, od nezhistosti, velikiga spaina oddershati. Velkeh fkerbi, inu globokeh misel se varvati, kir Sonze v' Leva grede, inu nar vezhi mozh ima, inu se passji dnovi sazhnó.

VELKIGA SERPANA OPRAVILA.

Na poli se more h'repi, inu h'selli gledat, aku so gosenze gori, tiste obirat. H' simskimu fhitu v' treke Praho orati. Rorouje sa sode v' bazarjeh resat.

Spinazho sejáti sa simo. Mlade dervessa s' vodo salivat na vezher, de se pevzerje ne dotekne. Od vinskih tert perje obirati, fushiti, je sa ufako fhivino dobru, de Sonze groisdje loshi sori.

Mladi Preshizhki, kateri ta Messez, inu noter do Svizana bodo povsheni, nisso sa pleme. Kojne v' tem Meszi posebnu ahtej, kir sa te je nar ta shlehtneishi Messez. Kokuham nepusti vezh valiti. Kurje jajza dolgu frishne obdershati, deni jih v' mersel pepel, profso, al erfh. Povshe v' povshnizo devei. Is sadja, kateri doli pade, al gnije, shganu vinu delat al pa jessig.

Sdej moremo mi Boga hvaliti, de nam ie supetto Letu poshegnal, inu profsiti, de to perdelanu ohranil, inu v' miru vshivatu pustil. Vrozhe kopelle ne nuzat, bres file ne shile pufhat, od velikiga spaina, jestine, inu pijazhe se nasaj dershati. Telezhje messu, pifheta so dobre.

KIMOVZA OPRAVILA.

Na poli seže, inu repo, aku so gofsenze, obirat, blatu kupej ster-gat, inu na verte, nive, al traunike vositi. Erfh, pshenizo, inu simski jezhmen sejati, traunike res-glihat; traunike, kateri shleht ro-dijo, preorati, pognojiti, s' detel-nim semenam, inu lenenim drobam obsejati. Seže obirati, simski zhe-bul saditi, verte pognojiti, inu prekopati, kader Mesez doli jem-le, koreinove seme sejati, de ga Spomlat sa zaita imash. Dervef-sam, katere so she odrodille, nad korrenino semlo offnat, luft dati, inu s' drugo perstjo obluti. Suhu drejve, al od vetra polomanu da-mu spravit. Kostruna med Ovze pustiti, imash ob Svezhenzi mlade. Plemene mlade fhivine ne sunej pasti, so rade vfhive.

Nar te bolshi hrushke lupet, v' zukri fkuhat, kader se ohlade, s' zukram postupati, inu v'pezhi po-

pozhafnu fufhiti, fo dobre, inu
srave, slasti ftarim ljudem.

Sdej supet moresh tvoj fhvot s'
shilnim pufhajnam, erznijami, inu
s' laxiro zhiftit. Prevezh sadú ne
jesti, gofsi, kopuni, pure, jerebi-
ze, fhnefi, phafoni, inu vſe tize
fo srave, ovzhje mlěku je tudi
sravu.

KOSAPERSKA OPRA- VILA.

Sęle, repo damu spravlat. Lafh-
ke drevje noter spravlat, mravli-
fhe prov potolzhit, inu pomoriti.

Aku veliku lęsa sa zimpranje je
potręba, toku to shlęhtnu se sna
poſękati, velkiga je bolſhi v'
Grudni, inu v' Profenzu, kader
Meſsez doli jemle, poſękati.

Shivino, katęra ni sa pleme,
prezh dati, kojnam grafzhno, inu
grahovo bres tadla spravleno fla-

mo v' zhafsih jesti dati, s' drugim futram smeshano, je dobra sa zherve. Kokušham kuhan ovfs dati, toku bodo rajshi nesle.

V' tem Meszi se orehi safajajo, bajerje s' ribit, sadje fufhiti, svezhe sa simo delati, tahte v' jufhi smozhi, pofufhi, inu potem pomakei, lepshi gorijo.

V' tem Meszi tudi shiher shilo pufhafh, arznujesh, inu purgirafh, tudi en malu moshta pijesh, ribbe, inu sadje s' maso jesti, moshta nesmesh prevezh piti, je škodliv, se rad kamen, inu vodeniza nastavi, tudi fhkodije jetram, sulseni, inu mehurju.

LISTOVGNOJA OPRAVILA.

Na poli s' mejazham mejnike pregledati, pshenizo, aku mrafs, inu vreme perpufti, sejati, v' nikaterih krajeh dobru rata. Teshke sevna-
te

te nive sprafhit, de jih mres prevsame, inu Spomlad se raifhi puste povlezhhi, vinske terte polagat, zheshe nifso poloshene. Simski Petershel fejati. Divjake sa pevzat, 2. al 3. dni pred al po novem Meszi saditi.

Govejo shivino 4. tedne pred, inu 4. tedne po Boshizhu dobru ah-tat; nikatere kokufhi, zhe ne v'sseh na gorkim kraju, kir en malu dima pride, dershati, poprej bodo nefle.

Zhebelle pred mrasam obvarvat. Is dimnikov, inu istaineh saje obtergat, steuzhet, inu okoli stareh, al mladeh dervefs obfuti.

V'em Meszi sazhné merslu perhajati, inu ta zhlovek se fkus pot nezhisti, toku ni nuznu se kopat, fpishe take v'semi, katere grejejo, tvoj shvot morefh s' delam, al s' hojo truditi, inu en dober glash vina piti.

GRUDNA OPRAVILA.

Na poli vodo is niv spushtat, deshevno vodo pa zhes travnike pustiti tezhi. Gnoj na nivi na en kup s' vositi. Kamne pobirat na nivah. Gnoji pa gori vositi.

Lushni pepel okoli drevja dajati, tem mladem teletam jesik vsigni, inu aku se bele koreninize najdejo, lete s' oistremi klešhami odshipli, s' stolzhenim zhesnam, s' slano vodo, inu jeseham smeshane ta bolézhi kraj isperi, s' medam pomashi, 3. al 4. dni sapored sjutrej, inu svézher. Aku pitani preshizhi nozhejo radi jesti, ovlsa na pezhi posufhi, inu ga jem sobati dei. Svinam, aku so ikrove pa sa en shufs pulfra dei, s' katerim strelajo. Zhebelle dobru permaschiti, de v' snegi ven nelete.

Kir v' tem Meszi je bil Kristus rojen, en dober Kristian, kateri sheli v' nebesa pridti, ima sa to voliko gnado Boga smiram hvaliti, de ga bo v' nebesah smiram molil.

Skus zelu letu ima ta zhlovek v' tem Meszi nar/mejn kervi, satorej se nesme shilo pufhat pufiti bres velke file. Gorke spishe gvirzane jesti, inu eu glash vina piti, tudi shvot s' dobrim obla-zhilam, inu gorko hifho greči, slasti perse, inu glavo.

Desh pomęni.

Kader se sid potí, kader faje fame od sebe is dimnika doli padajo, kader zhervizi is semle ven le-sejo, aku Sonze al Mefsez je teman, al meglan, kader Sonze prov perpeka, inu muhe pikajo, bovhe jedo, ribe per verhi vode plavajo, kader se mazhke lishejo, kader divje gosfi, al sherjavi v' letainu se motijo, inu visoku inu tihu le-tijo

tijo, kader zhebelle notó is pain-
 jov leteti; kader se raze al druge
 povodne tize koplejo, kokufhi pa
 v' prahu, kader jastrob visoku leta,
 al na poli vsede, kader shabe su-
 trej, drevne pa na vezher vekajo,
 kader glastovze nisku per tleh, al
 na vodi letajo, kader petelen pre-
 zej na vezher po Sonzhnim saho-
 dam poje, kader pes travo je, inu
 prezej koslá, kader stare bolezh-
 ne bel bolijo, kader v' Firtelza
 Mesza so spize temne, kader se
 megle hribov dershijo, al zhe se
 gori v'sigujejo, kader se sol taja,
 inu raki na travo lèsejo.

Pijavke v' glash deni' vsaki dan
 jim frishno vodo dej, s' eno ruto
 saveshi, so nar bolsi Mercurius,
 inu bodo vodo skalile, inu dvakrat
 24. ur desh naprej osnanile.

Vetrove pomëni.

Kader Sonze erdezhe gori grede,
 Messez erdezh shain ima; kader
 pai-

paiki v' luftu predejo. Kader svejs-
de se goftu otrinajo, kader pefsi se
prevezh zhes navado po travi valajo

Lepu Vreme pomeni.

Kader Sonze na vezher s' erde-
zhem fhainam doligrede, inu sju-
trej zhiftu goripride. Kader je
Mefez zhift, bel. Kader megle na
semlo padaja. Kader na Firmamen-
tu rimfka zhesta je zhifta, inu pol-
na maleh Svejsd. Kader fherjavi
v' lepi ordengi, inu smiram glih
letijo. Kader Mefsez al mlad, al
ftar 3. dni pred, al potler lep, zhift,
bres megle, inu oblakov sveti, bo
lepu inu zhiftu vreme. Kader ob-
lake veter od sahoda proti vezher-
jovim sakodam shene, pride rada
fufha. Kader na vezher po sonzh-
nim sahodam veliku majhinh mi-
fhiz vkupej leta.

Rodovitnu Letu pomēni.

Kader vsi 4. Tali skus Letu svoj pravi zait obdershijó. Kader sneg shitu v' pravem zaitu pokrije, inu le od Sonza bode restajan, de lohku semla to snesheno vodo popije. Aku mandelnovu dervu ima vezh zvitja, koker perja, zhe pa je vezh perja, pa ne rodovitnu letu pomēni.

Nerodovitnu letu pomēni.

Zhe ti 4. Tali tega leta svojiga praviga zaita ne obdershijó, koker imajo biti, namerzh suha sima, mokru, inu vetrovnu polētu, inu velke megle naprej, kader se kometi s' dougem repam pustijo vidit, kader se veliku podgan, misly, krot, shab, vesh, molov, kebrov, kobilz, inu druge take shivadi pustijo viditi.

Ti stari so tudi merkali, kaj sa enu vreme je po novim Meszi ta

4. ura tega 5. dneva, toku je vezh-
tal zel Mefez. Kader Mefez gori
jemle, inu ta gorna spiza je bol
temna, koker ta spodna, al ta bol
temna, koker ta gorna, al zhe je
po fredi shenza, toku bode pruti
pervimu, inu sadnimu Firkelzu,
al pa polnimo Mefzu deshvali. Pa
se tudi vezhi tal toku sgodí, per
teh 4. taleh tega leta zhe spomlad
je to prvi tal moker, bode ta dru-
gi fuh; al pa zhe je ta prvi tal
fuh, bode ta drugi moker, toku
tudi snash od tih drugih 3. talov,
od Poleta, Jfsen, inu Sime so-
diti. Aku je Poletu fila mokru,
bode malu mlade domazhe, inu
povodne shivadi, koker raz, &c.
inu zhebelle bodo flabe. Aku je
Jfsen lepa, inu gorka, bode sa
naprej shitu ratalu, aku pa je slu
mozhirna. bode pa shita malu. Aku
tize so v' Svizhanu debelle, po-
meni veliku snega. Kader shabne
jaize spomlad globoku v' vodi le-
shijo, pomeni, de poletu bode fu-
hu, inu gorku, zhe pa ti leshijo
v' mej

v' meihini vodi per kraju, toku bo-
de mozhirnu poletu. Aku v' Pro-
senzu ni semla s' snegam pokrita,
inu ni smersla, inu juh mozhnu
piha, toku vftaneja bolesni. Ka-
der sa zaita listje doli pada, po-
meni per fhivini bolesni. Kader
grabzi prezh beshijo, inu Jelsen
firole. inu roshe zhes navado zve-
do, bolesni med ludmi pomeni.
Veliku starih, pametnih hmetov
pravijo, de, zke ternule, iuu zhes-
mine fo polne, bode sa naprej
merslu letu.

PERLOSHENJE

H'VEZHNI PRATIKL

*Gvishni, nuzni Mitelni pred Kugo se
varvati.*

I **S**tolzi eno fuho kroto h'prahu,
to nosi na vrati v'eni shida-
ni ruti. Al.

2. Pusti si v' Oppoteki narediti en lezat, kateri bode pō uki Doh-tarja HELMONTUS narjen, inu nosi ga na vrati;
3. MIZALDUS pravi: kateri to sel-she Sobnik na vrati nosi, je od kuge obvarvan.
4. Monocensis ANONYMUS pravi: kateri eno krōto, ali kazhji ka-men na vrati nosi, temu nebo-de kuga toku hitru skoduvala; tudi enga paika fuhiga h' prahu stolzhenga na vrati nosi, ob-varuje pred kugo.

Ob zaiti te kuge uſta varvati.

D. HERRENNICUS pravi: usemi en kofez dobre Rebarbare v' uſta, al en kofez Veſtilenzwurzel, al Allantwurzel, al Pinpinel, al Tor-mentiswurzel, al beliga kadilla, inu nikoli nepoidi is hiſhe, al h' bolniku is teſh ſhelodzam.

Ob

Ob zaiti te kuge nosnize, ozhi, ushesa, senex, inu shile varvati.

Dohtar MINDERER pravi c. 4. kader je luft giften, inu navarnost te kuge, toku sjutrej smi tvoj obrals, usta, ushesa s' dobrim vinskiim jefiham; D. Ezechiel PAUSHNER pravi: usemi en malu Gachel, al Schofgärbenblühe, inu en malu besgoveh stolzheneh jagot s' jefcham smozhene v' eno lepo ruto, inu to vohej, tudi postrihej te imenuvane tale is jefcham, v' katerim je virant biu, je prov dobru.

Kar se vsaki dan more noteruseti ob zaiti te kuge po perlashnosti, inu premoshenju.

1. Rec. 1. Quintelz dujiga zhesna h' prahu stolzhenga, inu v' eni vinski shupi, al na jefihi noteruseti, je prov inenitni mitel sa kugo. Al

2. En zhesnou strok na teshe poshreti, al v' ustah svezhit je prov dobru.

3. Frishno Weinrutezo, to je: virant, zhesen, shelot, inu pimpinel v' dobrim jeslhi pazanu, inu na teshe en malu noter useti, ta mittel je MITHRIADES v' svojim testamenti koker nar ta imenitnishi shaz sapustov.

HYPOCRATES pravi: ob zaiti te kuge suplenovzvet je prov nuzen.

NB. Usemi vsaki teden enkrat, al dvakrat Pilullos Ruffi, al Pilullos Aloes, kateri so v' Apotekah snani.

Koku se mora ob zaiti te kuge per spishi, inu pijazhi dershati.

I. Vsi Dohtarji pravijo, de se more s' pametjo, inu ne nesmasnu jesti, inu piti; tudi h' tem kuhanim spisham spinazo, kifelzo,

zykorio, lug, janesh, petersil, saibel pa se more opustiti, koker
KIRCHERUS sprizhuje.

2. Gmein boshni ljudje snajo v'fvo-
jeh spishah zhesen kuhat, kateri
giftu superstoji. Zhebula ni-
mash nuzat. Ta navadna pija-
zha sa premoshne, je en dobru
staru pretozhenu, is pomaranzh-
nem, lemonovem, al zitrono-
vem olupkam vinu piti, pelino-
vu vinu, al pelinov vol. Sa
te boshne vodo, katira je pre-
kuhana, al de je ena shnita ope-
zheniga kruha, al vogle noter
ogafenu blo, piti.

3. Ob zhafsu te kuge je nefravu
jesti ofolene ribe, smerdivu me-
su, inu vse od sverjazine, shi-
vinsku mzsusu, speh, fad, dine,
kumare, al murke, zhebov, star
guiv fer, shaibel, terdu vinu,
shganu vinu, mediza, inu jabuzh-
nekov, al hrushov mosht. Go-
be, nei bodo kar sa ene ozhe-
jo

jo so vselej fhkodlive. Pravi
KIRCHERUS *Sectione 2da cap. 2.*

*Koku se ima ta goveja shivina ob zha-
jsi te kuge dershati, dokler je
she srave.*

Stala ima ufaki dan nar to mein
trikrat prov pokajena biti, is
fuhemi besgovemi vejami, inu
allant korenino.

Recep. Usemi en polzh prov mozh-
niga vinskiga shgaina, inu use-
mi lete korenine, namerzh Pim-
pinel, noter, angelica, maister,
babaltrian, enzian, appis, bel
düptam, tormentill, zittwar,
calam, arromat, h'prahu stov-
zhenu, usakiga en loth, pusti na
pezhi, al na fonzi toku dougu,
de prov svetlu erdezhe rata; po
tem dei shivini 30. kapelz noter,
tudi speri gobez is tem vezhkrat,
toku bode uselei dobru.

*Kader pa ta shivina je shę s' kugo ob-
dana, inu ima shę kakshne bunke, imash
prezej pod jesikam pushati, inu te
mitelne nuzat.*

1. Ta srava more od te bolne pre-
zej odlozhena biti, kolker je
mogoze.
2. Blatu se more prezej is ftalle ski-
dati, inu delezh prez shishgati.
3. Recep. Usemi te korenine, pe-
ftilenz, pimpenell, allant, ki-
fselzno, usake dva lotha. Mastix,
kadila, inu mire, usakiga en
quintelz, vse to stovzi h' prov
drobnimu prahu, inu skuhei na
hudim vinskem jesehu, smeshei
is dobro klajo, al uli ti shivi-
ni noter, koker en trankelz,
toku bode is Boshjo pomozhjo
srava postala.

Vjse forte nuzni mittelni.

Kader en tele shiso dobri, toku belle krede med mleku nastergej, inu is enim rogam ga sali; Armenish Bolus je tudi dober.

Kateri ozhe krave frave imeti, naberi Levisticum, ali Liebstöckel, deni v' vodo, inu dej zafu piti, je prov dobru.

Raze hitru spitat, podvesni jo pod en lonz, na en temni kraj, dej ji dpsti shita, inu vode, de is glavo lohku dofeshe, bode v' 14. dneh prov debela.

Nobene kokufhi nepufsti valiti, katera ni poltreki letu stara, inu tudi nikar prevezh nefutrej.

Sternfhe podorji, kader Mefez doli jemle, toku gnoji, zhe pa Mefez gori jemle, negnije, inu tudi negnoji. Te neverjetne bode fkufhajne previshalu.

De shitu molavu nerata.

Ga dobru ozhinit, zhes eno pet nikoli vsaku nafuti, de se prov posufhi, toku vsake stirnaist dni na yifhi kupei spravit, al dej ahtengo, de se na kupi ne-figreje, is tega mol pride. Po- denze, al esterleh is vodo, v' kateri je vitriol smeshan, is enem penselzam smozhiti. Ka- der shitu premetujesh, vselej venvenzo is zhesnam dobru namashi. Frishne hmelove veji- ze okoli v' shiti potekniti, al les, kateri je skus strelo, od enga dervefa odbit, besgove, inu le- shenkove shibize noter potikni- ti; per vrozhini sapertu, pono- zhi odpertu dershati: vse vkupej useti, pomaga gvishnu.

Dihurje pregnati.

Ti so per shivadi skodlivi, inu snajo, kir se navadio, eno nozh, vse

❧   ❧   ❧   ❧

vsse kuretne pomoriti. Kader samirkash, kei se gori dershijo, tressi ferp, ali koso, toku se na ta glafs bodo pustili vidit, inu toku jih snash postrellat. Skufsi, sej te nizh nekoshita.

Mittelni, de Svine nesbolijo.

Nabodi eno kroto, pusti jo zerknit, inu po tem obefsi jo na strop v' Svinsko stallo, vlezhe ves gift nase.

Pitanem Svinam, de nebodo iskrafte, al pa zhe so shę; dej tem pitanem Svinam vsaki dan v'koriti eno pest lezhe, al grashzhe, al konopel de posoblejo.

Aku poletu med Svinam bolešen uftane, de sazhno zerkat; toku dej vsaki pu quintelza h'prahu stovzhenga shvepla, inu tolkajn nieskorenine noter.

PER.

PERDAVK

K' Vezhni Pratikii.

Koku se ena od detele, al druge frishne kerme napihneni govzdina venta?

Leto se sгоди skus enu vbodenje v' pravi kraj, pod rebre, s' enim nosham; koker se vse na dalej skus lete vprashanja bo sastopilo.

a) *Koku je nosh vshafan.*

Odgovor. Klina tiga nosha je eno dobro ped dolga, eniga majhinga persta shiroka, dobru obrushena, inu shpizhasta, sa to napihneni veliko shivino, sa to majshi pak je sa en zheterti del krajshi.

Helze al grit te kliue pak je is roga, okoli 5 zol dolg, inu okrogel proti klini, sizer pak sna vse biti, koker eden ozhe, le de je
nosh

nosh prov shpizhaft, inu prov oyster, de bo per vbodenji kmalu noter shinil.

• Nekateri pravijo, de en na dva plati reseozhi nosh je bolshi, kir loshej notri shine.

Nekateri okrog kline en gori inu doli-gredeozh pleh imajo, kateri se skus en shrauf sdej nische, sdej vikshe per'raufa, de se vbodenje al globokejshi, al plitvishi sturiti sna: na ta pleh se ena roka poloshi, s'to drugo pak nosh litru notri potifne.

b) *Kje, inu na kaj sa enim deli tega trupla per shivini se s' nosham vbode? med kaj sa enim rebri? na kaj sa eni strani?*

Odgovor: na levi roki v' mezhi al lakotenzi eno v' preg roko od ledvizhe naprej, inu eno v' preg roko od herbtá doli v' napihnen tre-

trebuh, kir je nar bøl napet : al fhe saftopnifhi : se vsameta dva lefsá, vfaki 4. zolle; enu od teh se poloshi na levo ledvizo, sgor lakotenze, nasprej proti sprednimu truplu, to drugu pak od nedra al konza tiga herbtá, glih na sdol; kjer tedej te dva lefsa, en glih ogel fturę, inu vkup sadeneta, na konzu obęh, al na oglitiga ravni-ga kota se s' nosham napihneni shivini od sgor doli v' trebuh, eno mozhno pęd globoku notrei vbode, de tudi od roga tega nosha fkus kosho sraven notri grę, katęri nosh se notri pusti, okoli verti, dokler puh vun-sdiha, katęru en firtelz, al pol ure terpi. Se more pak prov dobru samerkat, de se ne mreshiza, ne ledovje sadene, inu de se med rebra ne vbode. Ta kraj, kir na sgorej popisano vi-sho se fkus kotovni ogel v' trebuh vbode, se imenuje kapa od tre-buha, katęra je od mreshize zelu frej.

* Nosh se nesme okrog inu okrog verteti, ampak le toku, koku tezhi, sem ter kje, sdej gori, sdej doli, viti, al obrazhuvati.

Nosh se tedej lohka toku nastavi, de ojtrost proti rebram naprej, al proti ledjam stoji.

Nekateri po vbodenji, nosh vun-s' vlezhejo, inu en rorzhih is kosti notri vtaknejo, kateri pak v'deli, kateri svunaj ostane, eno gerzhizo ima, de ne more v'trebuh notri fhiniti.

Drugi eno beko s' dvema rogla ma v' reshejo, inu en rogel v'trebuh vtaknejo, ta drugi pak vun ostane, inu toku gledajo 2 — 3 ure, dokler vsa sapa vun s'puhti.

c) *Koku globoku je vbode.*

Odgovor: per enim sraſhenim bravu, al shivini eno dobro pęd, per mlajſhkih pak eno flabo, pol pęd globoku.

d) *Koku se nosh dershi, de duſhki vum gredo? inu koku dolgu se nosk tizhati puſti?*

Odgovor: Nosh se od sgor doli, na ravnim al v' glih linji v' trębuh ferzhnu, inu vrozhnu notri pahne, inu se koker je sgorej b) rezhenu, notri puſti, inu obrazha.

e) *Koku se lukna sazęli, inu sa zelenje s' shivino okrog hodi?*

Odgovor: Lukna se s' droshmi od vina omozhi, inu toku ſzęli: al se s' seleno wagenſhmier pomashe, de se naſnaga naſaj dershy, inu rana pozhafsu sazęli. Ta vbodena shivina pak sna po 24. urah ſpęt koker poprej nuzana, al vpręshena biti,

- * V' treh, al dveh dneh se shivini ne sme frishna kerma dati, ampak otava, s'énó, nekaj otrofeniga ovsa, al namozheniga ovsa, al od vsakiga ne veliku.

Bolshi je tudi, shivino s' delam pod 2 dvema nepregnati.

f) *Al se noter v' trebuh, al shelodez vsune?*

Odgovor: se le v' trebuh, inu ne v' shelodez notri vbode.

The first of the...
with no...
...
...
...

...
...
...

1) ...
...

...
...

